

Sports Tourism: A Systematic Review Approach

Reza Shahbazi¹, Mohammad Rasoul Khodadadi^{2*},
Yaghoub Badriazarin³, Rahim Heydari Chianeh⁴

1. PhD student in Sports Management, University of Tabriz, Tabriz, Iran

2. Associate Professor of Sport Management, University of Tabriz. Tabriz, Iran

3. Professor of Sport Management, University of Tabriz. Tabriz, Iran

4. Department of Geography and Urban Planning, Faculty of Planning and Environmental, University of Tabriz, Tabriz, Iran

Abstract

Sports tourism, as one of the key sectors of the tourism industry, requires effective collaboration among the sports, tourism, and other related stakeholders. This study systematically examines sports tourism using a systematic review approach. To conduct this research, 30 peer-reviewed academic articles published in reputable English-language journals between 2001 and February 2023 were selected based on predetermined criteria. The key concepts of the reviewed articles were coded and categorized. Data analysis led to the identification of 40 key concepts, among which sports tourism, collaboration, coordination, and sports events were the most frequently used. The findings indicate that sports events play a significant role in the development of sports tourism, serving as a mediating factor in attracting tourists and enhancing intersectoral collaboration. This study emphasizes the importance of sustainable and well-planned cooperation among stakeholders in sports tourism. The research findings can assist policymakers and executives in developing appropriate strategies to strengthen effective collaborations and facilitate the sustainable development of sports tourism. Additionally, the results can help researchers identify emerging trends in this field and develop practical models to improve the performance of sports tourism.

Article information

Received: 27 January 2025

Revised: 13 April 2025

Accepted: 30 May 2025

Published: 12 August 2025

Keywords:

Sports tourism, Intersectoral collaboration, Sports events, Sustainable tourism development, Systematic review.

How to Cite This Article:

Shahbazi, R., Khodadadi, M. R., Badriazarin, Y. and Heydari Chianeh, R. (2025). Sports Tourism: A Systematic Review Approach. *Journal of Sport Management Knowledge*, 3(1), 15-30. <https://doi.org/10.22034/jsmk.2025.62715.1064>

* Corresponding author: m.khodadadi@tabrizu.ac.ir

EXTENDED ABSTRACT

INTRODUCTION

Tourism, beyond being an industry, is a dynamic global and socio-economic phenomenon with unique mechanisms that can have profound socio-economic impacts on communities and destinations. According to the United Nations World Tourism Organization (2022), nearly one and a half billion people travel annually, and it is predicted that tourism will become the world's number one industry in the coming years. Over the past three decades, the importance and necessity of developing and managing tourism have prompted planners, developers, economic managers, and scientific researchers in many countries to such an extent that tourism has become one of the most competitive economic activities in the world. Currently, tourism embodies a flow of people and capital that occurs between the origin and destination of tourism. The tourism flow in the world is considered a global process in which tourist destinations cover the world, and these places strive to attract the global tourism market's demand in intense international competition. In other words, offering a product on a global scale is an economic factor with significant capital and profit (Tian et al, 2023). Sports tourism, as a significant subset of the tourism industry, refers to trips made for participating in sports activities, watching sports events, or experiencing sports environments (Gibson, 2017). The future development of sports tourism refers to initiatives launched by local governments, tourists, sports enthusiasts, and other organizations promoting sports tourism. These initiatives typically involve the joint efforts of sports event organizers, the tourism sector, and other relevant stakeholders. However, information about residents' perceptions, their views on the impact of tourism activities, and their support for industry development can significantly inform the design of tourism programs and policies (Dickson et al, 2021). Considering global trends and social changes, the future of sports tourism may move towards sustainability and sustainable development, leading to positive experiences for travelers and host communities participating in these events. Given the importance of the research topic, the present study systematically reviewed sports tourism destinations.

METHODOLOGY

One of the methods introduced for reviewing and synthesizing previous studies is the systematic review. A systematic review is a systematic, explicit, and comprehensive method for identifying, evaluating, and synthesizing the existing body of research conducted by researchers. In the present study, a comprehensive literature search was conducted between June 2001 and February 2023 to collect literature related to sports tourism. The literature search strategy was implemented across eight databases, including: Google Scholar, Taylor & Francis, ProQuest Central, Science Direct, Springer, Emerald, Web of Science, and IEEE Explore. The texts and articles reviewed in this research included all studies relevant to any research; to this end, articles were identified using selected keywords. In this research, the documents studied included all research conducted in the field of sports tourism destinations. After identifying all articles, it is necessary for the researcher to systematically extract practical information from each article. In the present study, all factors extracted from the study of articles were initially considered as codes. Then, by considering the concept and content of each, they were categorized into a similar concept to form the research concepts and categories by combining similar codes. Subsequently, the relevant key codes were identified and categorized. The manuscripts that included the searched keywords contained phrases such as: tourism, sports tourism, collaboration in tourism, collaboration in sports tourism, relationship in sports tourism, inter-organizational collaboration in sports tourism, linkage in sports tourism, connection in sports tourism, alliance in sports tourism, participation in sports tourism, sustainable development in sports tourism, coordination in sports tourism, and networking in sports tourism. Overall, 30 peer-reviewed scholarly articles published in English-language journals between 2001 and February 2023 were considered based on predetermined criteria. Key concepts in the reviewed articles were coded and categorized. A total of 40 key concepts were identified, with sports tourism, collaboration, coordination, and sports events being the most frequently used concepts.

RESULTS

Key concepts in the reviewed articles were coded and categorized, with a total of 40 key concepts identified and grouped under six broad themes. The most frequently used concepts were sports tourism, collaboration, coordination, and sports events. In the categorization of sports tourism, the selected articles showed how the relationship between sports and tourism has evolved over the years. Sports tourism can bring potential benefits to both developing and developed regions; however, the different attitudes of policymakers toward the potential of sports tourism were evident. Concepts related to management, including the motivators for sports tourism collaboration, how collaborative activities are organized, and the evaluation of collaboration, received less attention from the authors. In the categorization of sports and sports events, the main message is that sports events act as a catalyst for the development

of sports tourism. Sports events invite various stakeholders to collaborate and create benefits for the partners. The reviewed articles in the stakeholder-related concepts category explained the roles of stakeholders before, during, and after sports events and how diverse stakeholders are managed within sports tourism networks. Finally, the strategy for jointly leveraging the benefits of sports event legacies, success and failure stories in leveraging sports with tourism, is explained in a strategic concept.

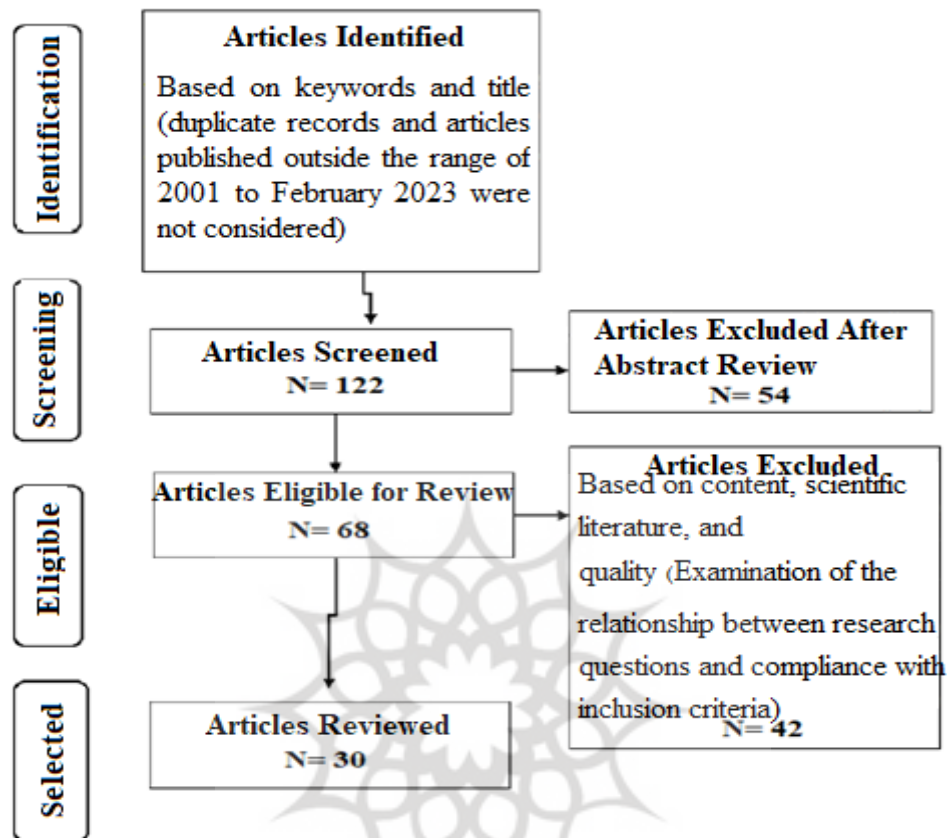

Figure 1. Flowchart of the Article Review Process

DISCUSSION AND CONCLUSION

Research on the sports and tourism industries, government, accommodation providers, hoteliers, and sports event organizing committees highlights the need for collaboration in the development of sports tourism. This study can help sports tourism practitioners accelerate their efforts for effective and sustainable collaboration. Additionally, it aids sports and tourism organizations in strategic planning and making necessary decisions for stakeholders in future sports tourism collaborations. Despite using a systematic process to arrive at the research findings and results, the limitations of this systematic review should be considered. Generally, only peer-reviewed scholarly articles published in English were included in this review, while conference papers, books, and other sources were overlooked. Additionally, some articles might have been missed due to the search method and selected terms.

گردشگری ورزشی: با رویکرد مروری سیستماتیک

رضا شهبازی^۱، محمدرسول خدادادی^{۲*}،
یعقوب بدری آذرین^۳، رحیم حیدری چپانه^۴

۱. دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران

۲. دانشیار گروه مدیریت ورزشی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران

۳. استاد گروه مدیریت ورزشی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران

۴. گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشکده برنامه‌ریزی و محیط‌زیست، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران.

اطلاعات مقاله

دریافت شده: ۱۴۰۳/۱۱/۰۸

بازنگری شده: ۱۴۰۴/۰۱/۲۴

پذیرش شده: ۱۴۰۴/۰۳/۰۹

انتشار: ۱۴۰۴/۰۵/۲۱

چکیده

گردشگری ورزشی به‌عنوان یکی از بخش‌های مهم صنعت گردشگری، مستلزم همکاری مؤثر میان بخش‌های ورزش، گردشگری و سایر ذینفعان است. این پژوهش با رویکرد مروری سیستماتیک به بررسی نظام‌مند گردشگری ورزشی پرداخته است. برای انجام این مطالعه، ۳۰ مقاله علمی داوری شده که بین سال‌های ۲۰۰۱ تا فوریه ۲۰۲۳ در مجلات معتبر به زبان انگلیسی منتشر شده‌اند، بر اساس معیارهای از پیش تعیین‌شده انتخاب شدند. مفاهیم کلیدی مقالات منتخب کدگذاری و دسته‌بندی گردیدند. تحلیل داده‌ها منجر به شناسایی ۴۰ مفهوم کلیدی شد که از میان آن‌ها، گردشگری ورزشی، همکاری، هماهنگی و رویدادهای ورزشی بیشترین کاربرد را داشتند. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که رویدادهای ورزشی نقش مهمی در توسعه گردشگری ورزشی ایفا می‌کنند و به‌عنوان عاملی واسطه‌ای برای جذب گردشگران و تقویت همکاری‌های بین‌بخشی عمل می‌کنند. این مطالعه بر اهمیت همکاری پایدار و برنامه‌ریزی شده بین ذینفعان گردشگری ورزشی تأکید می‌کند. یافته‌های تحقیق می‌تواند به سیاست‌گذاران و مدیران اجرایی کمک کند تا با تدوین راهبردهای مناسب، همکاری‌های مؤثر را تقویت کرده و زمینه‌های توسعه پایدار گردشگری ورزشی را فراهم آورند. علاوه بر این، نتایج تحقیق می‌تواند به پژوهشگران در شناسایی روندهای نوظهور در این حوزه و توسعه مدل‌های کاربردی برای بهبود عملکرد گردشگری ورزشی کمک کند.

کلمات کلیدی: گردشگری ورزشی، همکاری بین‌بخشی، رویدادهای ورزشی، توسعه پایدار گردشگری، مرور سیستماتیک.

نحوه استناد به این مقاله

شهبازی، ر.، خدادادی، م.ر.، بدری آذرین، ی.، حیدری چپانه، ر. (۱۴۰۴). گردشگری ورزشی: با رویکرد مروری سیستماتیک. دانش مدیریت ورزشی، ۳(۱)، ۱۵-۳۰. <https://doi.org/10.22034/jmsk.2025.62715.1064>

* Email: m.khodadadi@tabrizu.ac.ir

مقدمه

گردشگری فراتر از یک صنعت و به عنوان یک پدیده پویای جهانی و اقتصادی - اجتماعی، با مکانسیم‌های منحصر به فرد خود، می‌تواند تأثیرات بنیادین اقتصادی - اجتماعی و عمیقی بر جوامع و مقاصد بگذارد. طبق آمارهای United Nations World Tourism Organization (2022) سالانه نزدیک به یک و نیم میلیارد نفر به مسافرت می‌پردازند و پیش‌بینی می‌شود گردشگری در چند سال آتی به صنعت شماره یک دنیا تبدیل خواهد شد. صنعت گردشگری مزایای فراوانی از جمله ایجاد اشتغال، راه‌اندازی و به‌کارگیری سرمایه‌های اقتصادی و را برای جوامع به همراه دارد (Kanwel et al, 2019).

امروزه صنعت گردشگری به‌عنوان یکی از مهم‌ترین بخش‌های اقتصادی در جهان، نقشی اساسی در اشتغال‌زایی، کارآفرینی و رشد اقتصادی کشورها ایفا می‌کند (Hinch & Ito, 2018). این صنعت که از آن به‌عنوان "صادرات نامرئی" یاد می‌شود، در صورت برنامه‌ریزی و مدیریت صحیح، می‌تواند تأثیرات گسترده‌ای بر کاهش نرخ بیکاری، توزیع عادلانه ثروت، کاهش نابرابری‌های منطقه‌ای و فقرزدایی داشته باشد (Tian et al, 2023). گردشگری از طریق جذب سرمایه‌گذاری موجب توسعه زیرساخت‌ها و بهبود کیفیت خدمات در بخش‌های مختلف از جمله حمل‌ونقل، اقامت، تفریح و سرگرمی می‌شود (Fu, 2022)؛ بنابراین، گردشگری نه تنها ابزاری کارآمد برای تقویت بنیان‌های اقتصادی محسوب می‌شود، بلکه با ایجاد تعاملات مثبت فرهنگی و افزایش آگاهی جوامع نسبت به یکدیگر، به تقویت صلح و همبستگی بین‌المللی نیز کمک می‌کند (Kennelly & Toohcy, 2014).

با رشد روزافزون تکنولوژی و افزایش دسترسی به اطلاعات، گردشگری به یک فعالیت فراگیر تبدیل شده است. امروزه مسافران از طریق اینترنت می‌توانند به راحتی اطلاعات مربوط به مقاصد، اقامتگاه‌ها و فعالیت‌های مختلف را جستجو و مقایسه کنند (Lee & Jan, 2019)؛ با این حال، چالش‌هایی نیز در این صنعت وجود دارد. از جمله این چالش‌ها می‌توان به تأثیرات منفی زیست‌محیطی، فشار بر منابع طبیعی و اجتماعی و نیاز به مدیریت پایدار گردشگری اشاره کرد (Lin et al, 2022). به همین دلیل، برنامه‌ریزی و مدیریت صحیح در گردشگری از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است تا از مزایای آن بهره‌برداری کامل شود و اثرات منفی آن به حداقل برسد (Gibson et al, 2012). گردشگری نه تنها یک صنعت اقتصادی است، بلکه به عنوان یک پل ارتباطی بین فرهنگ‌ها و ملت‌ها نیز عمل می‌کند (Hu et al, 2022). با توجه به روندهای جهانی و تغییرات اجتماعی، آینده گردشگری می‌تواند به سمت پایداری و همکاری‌های بین‌المللی پیش برود و به ایجاد تجربه‌های مثبت برای مسافران و جوامع میزبان منجر شود (Xiang & Fesenmaier, 2017).

گردشگری ورزشی به عنوان یکی از بخش‌های حیاتی و منحصر به فرد صنعت گردشگری شناخته می‌شود (Park et al, 2021). امروزه ورزش به یک پدیده بسیار مهم اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی تبدیل شده است، اهمیت ورزش در دنیای امروز پنهان نیست، ارتباط ورزش با مقوله‌هایی مانند توسعه اقتصادی، توسعه اجتماعی، صلح، مشارکت، محیط‌زیست و غیره تأثیر عمیقی بر وضعیت جوامع معاصر داشته است (Soyguden et al, 2019). ورزش به عنوان یکی از مهم‌ترین عوامل افزایش سلامتی و کاهش هزینه‌های درمانی موجب توسعه برنامه‌های ملی و افزایش نسبت جمعیت و نیروی کار گشته که فرد و دولت از آن بهره می‌برند (Quansah, 2024). برنامه‌ریزی مناسب در جهت آموزش افراد در زمینه نحوه فعالیت ورزشی مناسب می‌تواند زمینه اعتماد افراد به اماکن ورزشی را ارتقاء دهد و آنان را به شرکت در فعالیت بدنی ترغیب نماید (Jeong et al, 2021). رویدادهای ورزشی به عنوان عناصر کلیدی در این نوع گردشگری مطرح هستند (Abiola & Aina, 2020). این حوزه از گردشگری به نوعی از هم‌پوستگی بین ورزش و سفر اشاره دارد که فعالیت‌های ورزشی را در قالب تجربیات گردشگری ارائه می‌دهد و فرصتی مناسب برای ایجاد اشتغال و تولید فرصت‌های اقتصادی جدید فراهم می‌آورد (Wanyonyi et al, 2021). به عنوان نمونه، برگزاری المپیک به دلیل جلب توجه جهانی، فرصت‌های شغلی متعددی را در زمینه‌های مختلف فراهم می‌کند. در این رویداد بزرگ، میلیون‌ها ورزشکار و گردشگر به یک کشور وارد می‌شوند و اگر برنامه‌ریزی مناسبی انجام شود، می‌توان به ایجاد مشاغل متنوع کمک کرد (Vatsa, 2020).

گردشگری ورزشی به عنوان یکی از زیرمجموعه‌های مهم صنعت گردشگری، به سفرهایی اشاره دارد که با هدف شرکت در فعالیت‌های ورزشی، تماشای رویدادهای ورزشی یا تجربه محیط‌های ورزشی انجام می‌شود (Gibson, 2017). این نوع گردشگری شامل رویدادهای بزرگ ورزشی مانند المپیک، جام جهانی فوتبال، تورهای دوچرخه‌سواری، مسابقات دو ماراتن، اسکی، غواصی، کوه‌نوردی، کلف، موج‌سواری و سایر ورزش‌های ماجراجویانه است که علاقه‌مندان برای تجربه آن‌ها به مقاصد خاصی سفر می‌کنند (Dickson et al, 2021). این نوع گردشگری به سرعت در حال رشد است و به دلیل جذابیت‌های منحصر به فرد خود، توجه بسیاری از مسافران و سازمان‌های گردشگری را به خود جلب کرده است (Thomson et al, 2019). گردشگری ورزشی شامل طیف وسیعی از فعالیت‌ها از جمله شرکت در مسابقات ورزشی، تماشای رویدادهای مهم مانند المپیک و جام جهانی و فعالیت‌های تفریحی مانند کوه‌نوردی، دوچرخه‌سواری و ورزش‌های آبی است (Ayhan et al, 2020)؛ به عبارت دیگر، گردشگری ورزشی نقش مهمی در بهبود زیرساخت‌های شهری و ورزشی ایفا کرده و می‌تواند به ارتقای کیفیت زندگی ساکنان محلی از طریق ایجاد فرصت‌های شغلی، افزایش سرمایه‌گذاری‌ها و توسعه پایدار منطقه‌ای کمک کند (Shi et al, 2020). علاوه بر این، برگزاری رویدادهای ورزشی می‌تواند موجب ارتقای جایگاه و برندینگ شهرها و کشورها در سطح جهانی شده و تعاملات فرهنگی و اجتماعی میان گردشگران و جوامع محلی را تقویت کند (Zhou et al, 2023, Morfoulaki et al, 2023). با رشد روزافزون آگاهی مردم، تمایل به شرکت در فعالیت‌های ورزشی و تماشای رویدادهای ورزشی افزایش یافته است؛ این روند موجب شده است که بسیاری از مقاصد گردشگری، توسعه زیرساخت‌های ورزشی و تفریحی را در اولویت برنامه‌ریزی‌های خود قرار دهند (Palang & Tippayawong, 2019)؛ از سوی دیگر، پیشرفت فناوری‌های دیجیتال و گسترش رسانه‌های اجتماعی نقش بسزایی در تبلیغ و ترویج گردشگری ورزشی داشته‌اند، به گونه‌ای که دسترسی آسان به اطلاعات و پخش زنده رویدادها، انگیزه سفرهای ورزشی را در میان علاقه‌مندان افزایش داده است (Narangajavana et al, 2017)؛ در نتیجه، گردشگری ورزشی نه تنها به توسعه اقتصادی و اجتماعی کمک می‌کند، بلکه می‌تواند به عنوان ابزاری برای بهبود سلامت عمومی، افزایش تعاملات بین‌المللی و تقویت سرمایه‌های فرهنگی و ورزشی کشورها مورد استفاده قرار گیرد (Dickson et al, 2021).

در زمینه توسعه گردشگری ورزشی می‌توان به نمونه‌ای از تحقیقات اشاره کرد: (Chen et al (2023) در تحقیقی با عنوان "عوامل تعیین کننده تصمیم‌گیری گردشگران ورزشی" به این نتیجه دست یافتند که عواملی مانند انگیزه‌های شخصی، تجربه‌های قبلی، کیفیت خدمات، هزینه‌ها و دسترسی به امکانات ورزشی از جمله مهم‌ترین عوامل تعیین کننده در انتخاب مقاصد گردشگری ورزشی هستند؛ این یافته‌ها به ارائه دهندگان خدمات گردشگری کمک می‌کند تا استراتژی‌های بازاریابی و خدمات خود را بهتر تنظیم کنند و نیازهای گردشگران ورزشی را به طور مؤثرتری برآورده سازند. (Morfoulaki et al (2023) در تحقیقی با عنوان "گردشگری ورزشی به عنوان نیروی محرکه پایداری مقاصد" به این نتیجه دست یافتند، گردشگری ورزشی می‌تواند به عنوان یک نیروی محرکه برای توسعه پایدار مقاصد عمل کند، به شرطی که برنامه‌ریزی و مدیریت آن به گونه‌ای باشد که تعادل بین رشد اقتصادی، حفظ محیط زیست و رفاه اجتماعی برقرار شود؛ بر این اساس مقاصد گردشگری باید به دنبال ایجاد زیرساخت‌های پایدار و ارتقای مشارکت جامعه محلی در فعالیت‌های گردشگری ورزشی باشند تا از مزایای بلندمدت آن بهره‌مند شوند. (Tian et al (2023) در تحقیقی با عنوان "ارزیابی رقابت‌پذیری گردشگری ورزشی" به این نتیجه رسیدند که توسعه زیرساخت‌های ورزشی، تبلیغات مؤثر و مشارکت بخش خصوصی از عوامل کلیدی در تقویت گردشگری ورزشی در منطقه مورد مطالعه هستند. این مطالعه نشان می‌دهد که وجود امکانات ورزشی مدرن و دسترسی آسان به آن‌ها، همراه با کمپین‌های تبلیغاتی هدفمند، می‌تواند جذابیت مقاصد گردشگری ورزشی را افزایش دهد. همچنین، مشارکت فعال بخش خصوصی در سرمایه‌گذاری و مدیریت پروژه‌های گردشگری ورزشی، به بهبود کیفیت خدمات و ایجاد تجربه‌های منحصر به فرد برای گردشگران کمک می‌کند. (Wanyonyi et al (2021) در تحقیقی با عنوان "چالش‌ها و فرصت‌های گردشگری ورزشی پایدار: بینش‌هایی از یک شهر میزبان شهری" به این نتیجه رسیدند که هماهنگی ضعیف میان

ذینفعان، مشکلات مالی، مسائل زیست‌محیطی و کمبود زیرساخت‌های مناسب از مهم‌ترین چالش‌های پیشروی توسعه گردشگری ورزشی پایدار در شهرهای میزبان هستند. همچنین، عواملی مانند نوسانات فصلی گردشگری، عدم یکپارچگی سیاست‌های دولتی و فشارهای اقتصادی بر جوامع محلی نیز موانع قابل‌توجهی به شمار می‌روند. در مقابل، ارتقای مشارکت جامعه، ایجاد همکاری‌های بین‌سازمانی و سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های پایدار فرصت‌های مهمی برای توسعه پایدار گردشگری ورزشی فراهم می‌کنند. Abiola, Aina (2020) در تحقیقی با عنوان "تأثیر رزروهای آنلاین سفر و رسانه‌های اجتماعی بر بازاریابی مقاصد گردشگری" به این نتیجه دست یافتند که رسانه‌های اجتماعی به‌عنوان یک ابزار بازاریابی قوی، آگاهی از مقاصد گردشگری را افزایش داده و تصمیمات سفر گردشگران را تحت تأثیر قرار می‌دهند. همچنین، رزروهای آنلاین باعث سهولت در برنامه‌ریزی سفر شده و تجربه گردشگران را بهبود می‌بخشند. Kim et al (2015) در تحقیقی با عنوان "چالش‌های میزبانی رویدادهای ورزشی" به این نتیجه دست یافتند که گردشگری ورزشی به‌عنوان یک راه جایگزین برای مشارکت جامعه میزبان در فعالیت‌های گردشگری، با هدف توانمندسازی میزبانان برای کسب درآمد از گردشگری است. Dickson et al, (2021) در تحقیقی با عنوان "تأثیر بازی‌های المپیک زمستانی ونکوور را بر ارتقای توسعه گردشگری ورزشی" به این نتیجه دست یافتند که داشتن سیاست‌های سطح بالا برای ناتوانی، شمول و مشارکت ورزشی برای دستیابی به نتایج اجتماعی در سطح جامعه کافی نیست. برای دستیابی به نتایج واقعی و پایدار تغییرات اجتماعی برای معلولیت‌های ناتوان، سیاست‌های کلان باید از طریق سیاست‌ها، برنامه‌ریزی‌ها و اقدامات محلی و منطقه‌ای در تمام مراحل زمانی منعکس کننده بافت اجتماعی و فرهنگی منحصر به فرد آن‌ها باشد.

توسعه گردشگری ورزشی آینده به ابتکاراتی اطلاق می‌شود که توسط دولت‌های محلی، گردشگران، علاقه‌مندان به ورزش و سایر سازمان‌هایی که گردشگری ورزشی را ترویج می‌کنند، آغاز شده‌اند، این ابتکار معمولاً با کار مشترک برگزارکنندگان رویدادهای ورزشی، بخش گردشگری و سایر ذینفعان مرتبط مرتبط است (Wanyonyi et al, 2021)؛ با این حال، اطلاعات در مورد ادراک ساکنان، دیدگاه آن‌ها در مورد تأثیر فعالیت‌های گردشگری و حمایت آن‌ها از توسعه صنعت می‌تواند به طور قابل توجهی به اطلاع‌رسانی در طراحی برنامه‌ها و سیاست‌های گردشگری کمک کند (Dickson et al, 2021).

گردشگری ورزشی یکی از بخش‌های مهم و روبه‌رشد صنعت گردشگری است که با ترکیب فعالیت‌های ورزشی و سفر، فرصت‌های متعددی را برای توسعه اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی فراهم می‌کند. این صنعت نه تنها موجب افزایش درآمدهای مستقیم از طریق فروش بلیت، اقامت، حمل‌ونقل و خدمات مرتبط با گردشگری می‌شود، بلکه تأثیرات غیرمستقیمی همچون ایجاد اشتغال، تقویت زیرساخت‌های شهری و افزایش سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی را نیز به همراه دارد؛ با این حال، دستیابی به توسعه پایدار در گردشگری ورزشی مستلزم برنامه‌ریزی جامع، سیاست‌گذاری‌های کارآمد و همکاری مستمر میان تمامی ذینفعان از جمله دولت، بخش خصوصی، جوامع محلی و سازمان‌های بین‌المللی است. برای آنکه گردشگری ورزشی به یک نیروی محرکه پایدار برای توسعه اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی تبدیل شود، لازم است که سیاست‌های کلان این حوزه بر مبنای اصول توسعه پایدار تنظیم شده و هماهنگی لازم میان تمامی ذینفعان برقرار شود. با اجرای این استراتژی‌ها، می‌توان ضمن کاهش چالش‌های موجود، از ظرفیت‌های بالقوه گردشگری ورزشی برای افزایش رقابت‌پذیری مقاصد گردشگری و بهبود کیفیت زندگی جوامع محلی بهره‌برداری کرد. با توجه به روندهای جهانی و تغییرات اجتماعی، آینده گردشگری ورزشی می‌تواند به سمت پایداری و توسعه پایدار پیش برود و به ایجاد تجربه‌های مثبت برای مسافران و جوامع میزبانی که در این رویدادها شرکت می‌کنند، منجر شود. در این راستا، توسعه فناوری‌های نوین، دیجیتالی‌سازی خدمات گردشگری و افزایش تعاملات بین‌المللی میان سازمان‌های ورزشی و نهادهای گردشگری از عوامل کلیدی در شکل‌دهی آینده این صنعت خواهند بود. در تحقیق حاضر به بررسی و تحلیل روندهای نوین در گردشگری ورزشی با رویکرد مروری سیستماتیک پرداخته شده است. این مطالعه تلاش دارد با بهره‌گیری از یافته‌های پژوهش‌های گذشته و تحلیل روندهای موجود، چارچوبی جامع برای بهینه‌سازی برنامه‌های مرتبط با توسعه گردشگری ورزشی ارائه دهد.

روش تحقیق

یکی از روش‌هایی که به منظور بررسی و ترکیب مطالعات پیشین معرفی شده مرور سیستماتیک است. مرور سیستماتیک عبارت است از یک متد سیستماتیک، صریح، جامع، برای شناسایی، ارزیابی و ترکیب ساختار موجود تحقیقات انجام شده توسط محققان است. در تحقیق حاضر، یک جستجوی جامع در ادبیات بین ژوئن ۲۰۰۱ تا فوریه ۲۰۲۳ انجام شد تا ادبیات مرتبط با گردشگری ورزشی جمع‌آوری شود. استراتژی جستجوی ادبیات در هشت پایگاه داده اجرا شد، از جمله: Google Scholar، Taylor & Francis، ProQuest Central، Science Direct، Springer، Emerald، Web of Science، IEEE Explore. متون و مقالات مورد بررسی در این پژوهش شامل کلیه مطالعاتی است که مرتبط با هر تحقیق باشد؛ بدین منظور به شناسایی مقالات با استفاده از واژه‌های کلیدی منتخب پرداخته شد. در این تحقیق، اسناد و مدارک مورد مطالعه شامل کلیه پژوهش‌های انجام شده در حوزه مقاصد گردشگری ورزشی می‌باشد.

جدول ۱. مقالات بررسی شده در پایگاه‌های داده

Table 1. Reviewed articles in the databases

نام پایگاه (Table Name)	تعداد مقالات بررسی شده (Number of Reviewed Articles)	تعداد مقالات نهایی (Number of Final Articles)
Google Scholar	38	9
Web of Science	17	4
ProQuest Central	14	3
Science Direct	22	6
Springer	12	4
Emerald	4	1
Taylor & Francis	9	2
IEEE Explore	6	1
مجموع (Total)	122	30

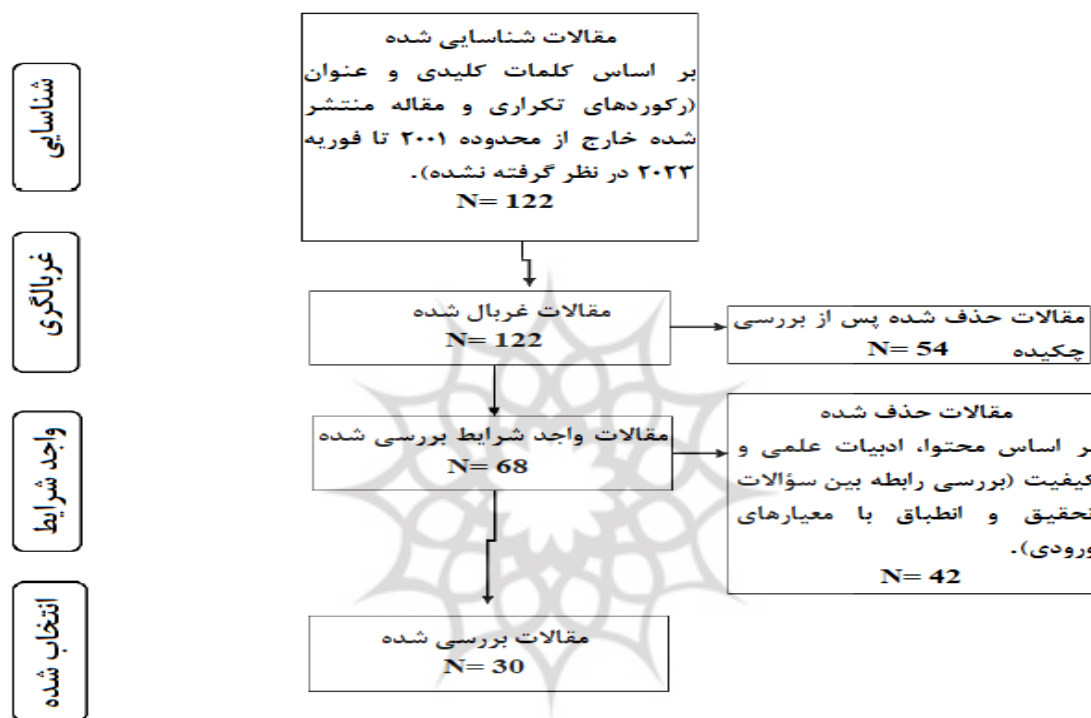
توضیح معیارهای شمول و حذف در یک مرور سیستماتیک مهم است؛ زیرا خواننده می‌تواند بفهمد که چگونه ادبیات انتخاب شده و فرایند انتخاب چقدر قوی است. در تحقیق حاضر در ابتدا ۱۲۲ نسخه خطی را از پایگاه داده‌های منتخب جمع‌آوری شد. در طول این انتخاب، عناوین نسخه‌های خطی را برای تطابق با کلمات کلیدی و تمرکز اصلی مورد مطالعه قرار گرفت.

جدول ۲. معیارهای بررسی مقالات در پایگاه داده

Table 2. Criteria for reviewing articles in the database

پارامترها (Parameters)	معیارهای حذف (Exclusion criteria)	معیارهای انتخاب (Inclusion criteria)
نوع مطالعات (Type of studies)	کنفرانس‌ها، کتاب‌ها، فصل‌های کتاب، پایان‌نامه‌ها و نسخه‌های چاپی که به صورت آنلاین در دسترس نبودند	نسخه‌های خطی کامل و بازبینی شده
زمان انتشار (Publication date)	انتشارات خارج از محدوده ۲۰۰۱ - فوریه ۲۰۲۳	زمان انتشار محدوده ۲۰۰۱ - فوریه ۲۰۲۳
زبان انتشار (Publication language)	نسخه‌های تحقیقاتی به زبان‌های غیر از انگلیسی	نسخه‌های خطی به زبان انگلیسی
وضعیت اطلاعات مقاله (Article information status)	مقالاتی که از فرایند و نتایج تحقیق روشن و شفافی برخوردار نیستند.	مقالاتی با فرایند و نتایج تحقیق روشن و شفاف
پایگاه داده (Database)	پایگاه‌های داده دیگر	Taylor & Francis, Google Scholar, Science Direct, ProQuest Central, Web of Science, Emerald, Springer, IEEE Explore

پس از شناسایی تمام مقالات، لازم است محقق اطلاعات کاربردی را به طور سیستماتیک از هر مقاله استخراج نمایند. در تحقیق حاضر، ابتدا تمام عوامل استخراج شده از مطالعه مقالات به عنوان کد در نظر گرفته شده و سپس با در نظر گرفتن مفهوم و محتوای هریک، آن‌ها را در یک مفهوم مشابه دسته‌بندی کرده تا به این ترتیب مفاهیم و مقوله‌های تحقیق با ترکیب کدهای مشابه شکل داده شود. سپس کدهای کلیدی مرتبط شناسایی و دسته‌بندی انجام گرفت. نسخه‌های خطی که با کلمات کلیدی جستجو شده شامل این عبارت‌ها بودند: گردشگری، گردشگری ورزشی، همکاری در گردشگری، همکاری در گردشگری ورزشی، رابطه در گردشگری ورزشی، همکاری بین‌سازمانی در گردشگری ورزشی، پیوند در گردشگری ورزشی، ارتباط در گردشگری ورزشی، اتحاد در گردشگری ورزشی، مشارکت در گردشگری ورزشی، توسعه پایدار در گردشگری ورزشی، هماهنگی در گردشگری ورزشی و شبکه‌سازی در گردشگری ورزشی. شکل شماره (۱) فلوچارت روند بررسی مقالات را نشان می‌دهد:

شکل ۱. فلوچارت روند بررسی مقالات
Figure 1. Flowchart of the article review process

یافته‌های تحقیق

جدول شماره (۳) فیلدهای مجله و نام مجله در روند بررسی مقالات را نشان می‌دهد.

جدول ۳. فیلدهای مجله و نام مجله

Table 3. Journal fields and journal names

تحقیقات تفریحی گردشگری	
مطالعات تحقیقات گردشگری	
تحقیقات سیاست در گردشگری، اوقات فراغت و رویدادها	
مطالعات اوقات فراغت	
پیشرفت در تحقیقات گردشگری و مهمان‌نوازی	
مطالعات بین‌المللی گردشگری	گردشگری، اوقات فراغت و رویدادها (Tourism, Leisure and Events)
گردشگری، فرهنگ و ارتباطات	
توسعه پایدار	
پایداری	
زنجیره تأمین گردشگری	
تحقیقات هتل‌داری و گردشگری	

دیدگاه‌ها در اوقات فراغت و تجارت	
مطالعات تحقیقات مدیریت معاصر و مهمان‌نوازی	
مطالعات تحقیقات مدیریت رویداد و جشنواره	
مدیریت ورزشی	
آموزش و جامعه ورزشی	
ورزش و جامعه	
ورزش و مسائل اجتماعی	
مطالعات بین‌المللی جامعه‌شناسی ورزش	
اقتصاد ورزش	ورزش
مطالعات بازاریابی و ورزش	(Sport)
بازاریابی ورزشی	
مطالعات فرهنگ جسمانی و ورزش	
مطالعات بین‌المللی علوم ورزشی و مربیگری	
بازاریابی و حمایت ورزشی	
علوم و تکنیک‌های فعالیت‌های جسمانی و ورزشی	
ورزش و گردشگری	گردشگری ورزشی
گردشگری ورزشی	(Sports Tourism)

جدول شماره (۴) طرح پژوهش، روش‌های جمع‌آوری داده‌ها و نمونه‌گیری مقالات بررسی شده را نشان می‌دهد:

جدول ۴. طرح پژوهش، روش‌های جمع‌آوری داده‌ها و نمونه‌گیری مقالات بررسی شده

Table 4. Research design, data collection methods, and sampling of the reviewed articles

درصد فراوانی روش‌های مورد مطالعه (Percentage frequency of studied methods)	نوع مطالعه (Type of study)	دسته‌بندی (Category)
41.4	روش کیفی	طرح پژوهش (Research design)
29.8	روش کمی	
24.3	روش کیفی - کمی	
4.5	روش کمی - کیفی	
43.7	مصاحبه	جمع‌آوری داده‌ها (Data collection)
36.4	پرسشنامه	
19.9	مشاهده و مستندسازی	
56.3	اسناد سازمانی ورزش و گردشگری	انواع اسناد (Types of documents)
11.8	اسناد گردشگری ملی و منطقه‌ای	
5.1	روزنامه	
9.5	اطلاعات وبسایت	
17.3	مجلات	نمونه‌ها (Samples)
26.7	سازمان‌های ورزشی	
30	سازمان‌های گردشگری	
43.3	سازمان‌های دیگر مرتبط با گردشگری ورزشی	
14.3	هدفمند	تکنیک‌های نمونه‌گیری (Sampling techniques)
27.2	گلوله برفی	
20.3	در دسترس	
17.5	تصادفی	
11.8	هدفمند و گلوله برفی	
8.9	مشخص نشده	

جدول شماره (۵) مسائل کلیدی و مفاهیم گردشگری ورزشی در مقالات بررسی شده را نشان می‌دهد:

جدول ۵. مسائل کلیدی و مفاهیم گردشگری ورزشی

Table 5. Key issues and concepts of sport tourism

کلیدواژه (Keywords)	مسائل کلیدی (Key Issues)
همکاری رابطه بین‌سازمانی شبکه‌سازی هم‌افزایی تعاملات اجتماعی مدیریت پروژه‌های مشترک ارتباط و رابطه اتحاد استراتژیک پیوند فرآیند همکاری ساختار و مدیریت بازاریابی مشترک	مفاهیم مرتبط با تلاش‌های کار مشترک و فرآیندهای آن (Concepts related to collaborative efforts and their processes)
گردشگری ورزشی سیاست گردشگری ورزشی گردشگری ورزشی منطقه‌ای گردشگری ورزشی پایدار گردشگری و اوقات فراغت گردشگری رویدادهای ورزشی گردشگری فعال	مفاهیم مرتبط با گردشگری ورزشی (Concepts related to sports tourism)
مدیریت رویداد هماهنگی انگیزاننده‌های سفر ساختار سازماندهی معیارهای ارزیابی تجزیه و تحلیل بازار	مفاهیم مرتبط با مدیریت (Concepts related to management)
رویدادهای ورزشی رویدادهای ورزشی مشارکتی بازاریابی ورزشی تجربه ورزشی جاذبه‌های ورزشی میزبانی رویدادهای ورزشی توسعه زیرساخت‌های ورزشی	مفاهیم مرتبط با رویدادهای ورزشی (Concepts related to sports events)
مدیریت ذینفعان ادراک و تنش سیاست‌گذار نقش‌های ذینفعان	مفاهیم مرتبط با مرتبط با ذینفعان (Concepts related to stakeholders)
میراث اهرم‌گذاری کیفیت برنامه‌ریزی استراتژیک مکانیسم‌های عملکردی نوآوری	مفاهیم مرتبط با استراتژیک (Concepts related to strategy)

مفاهیم کلیدی در مقالات مرور شده کدگذاری و دسته‌بندی شدند، در مجموع ۴۰ مفهوم کلیدی شناسایی شدند و تحت شش موضوع گسترده گروه‌بندی شدند. گردشگری ورزشی، همکاری، هماهنگی، رویدادهای ورزشی پرکاربردترین مفاهیم بودند. در دسته‌بندی گردشگری ورزشی، مقالات منتخب نشان دادند که چگونه رابطه بین ورزش و گردشگری در طول سال‌ها پیشرفت کرده است. گردشگری ورزشی می‌تواند پتانسیل‌هایی برای مناطق در حال توسعه و توسعه‌یافته به ارمغان بیاورد؛ با این حال، نگرش‌های مختلف سیاست‌گذاران به پتانسیل‌های گردشگری ورزشی آشکار بود. مفاهیم مرتبط با مدیریت، از جمله انگیزاننده‌های همکاری گردشگری ورزشی، نحوه سازماندهی فعالیت‌های همکاری و ارزیابی همکاری کم‌تر مورد توجه نویسندگان قرار گرفته است. در دسته‌بندی ورزش و رویدادهای ورزشی، پیام اصلی این است که رویدادهای ورزشی به عنوان نقش واسطه برای توسعه گردشگری ورزشی عمل می‌کنند. رویدادهای ورزشی ذینفعان مختلفی را به همکاری دعوت می‌کنند و فوایدی برای همکاران ایجاد می‌کنند مقالات مرور شده در دسته‌بندی مفاهیم مرتبط با ذینفعان نقش‌های ذینفعان را قبل، در حین و بعد از رویدادهای ورزشی و نحوه مدیریت ذینفعان متنوع در شبکه‌های گردشگری ورزشی توضیح داده‌اند. سرانجام، استراتژی برای بهره‌برداری مشترک از مزایای میراث رویدادهای ورزشی، داستان موفقیت و شکست در اهرم‌گذاری ورزش با گردشگری در مفهوم استراتژیک را توضیح می‌دهد.

بحث و نتیجه‌گیری

تحقیق حاضر، به بررسی تحقیقات انجام شده توسط محققان در حوزه مقاصد گردشگری ورزشی با رویکرد مرور سیستماتیک که یک رویکرد منحصر به فرد برای بررسی وضعیت پژوهشی در این حوزه است، پرداخته است. حجم تحقیقات در این حوزه و بازه زمانی نسبتاً کوتاهی که در آن جریان این تحقیقات رو به تکامل است، نشان دهنده اهمیت این حوزه پژوهشی است. بیش‌تر مقالات به توصیف مفاهیم و ساختار کلی مقاصد گردشگری ورزشی پرداخته بودند و به نظر می‌رسد هنوز اختلاف نظر در مورد تعریف و در مورد سازه‌های مقاصد ورزشی وجود دارد. همچنین با توجه به کمبود مؤلفه‌های مشابه که در تحقیقات گوناگون به عنوان اجزای اصلی توسعه گردشگری ورزشی معرفی شده‌اند (مانند تحقیق (Xiang & Fesenmaier, 2017, Ayhan et al, 2020)). با استفاده از تحقیقات آماری تاییدی مورد بررسی قرار گیرند. با وجود انجام تحقیقاتی توسط (Lee & Jan, 2019, Dickson et al, 2021)). در زمینه تأثیرات مثبت اقتصادی و اجتماعی گردشگری، انجام پژوهش‌هایی جهت بررسی نقش عوامل محیطی، اقتصادی و اجتماعی و تأثیر بالقوه آن‌ها بر اجزا و نتایج توسعه گردشگری ورزشی حائز اهمیت است.

نتایج تحقیق نشان‌دهنده این مطلب است که پژوهشگران در حوزه گردشگری ورزشی بر ادراک سیاست‌گذاران از همکاری در این حوزه، بازاریابی مشترک، توسعه سیاست‌های یکسان، ساختارهای سازمانی و موانع ارتباطات متمرکز شده‌اند. همچنین، تلاش‌های مشترک برای گسترش مراکز تفریحی ورزشی و همکاری در زمینه رویدادهای بزرگ ورزشی، به افزایش قابل توجهی در ادبیات مربوط به همکاری در گردشگری ورزشی منجر شده است. محققان به دیدگاه‌های مختلف ذینفعان، روش‌های همکاری مبتنی بر منابع و استراتژی‌های مشترک برای بهره‌برداری از فرصت‌ها و نقش رویدادهای بزرگ مانند جام جهانی فوتبال و المپیک پرداخته‌اند. برخی مقالات نیز چشم‌اندازهایی برای تحقیقات آینده ارائه داده‌اند، از جمله تحلیل مناطق مختلف گردشگری ورزشی که در آن گردشگری در حال توسعه و توسعه یافته است (Hu et al, 2022, Vatsa, 2020, Wasche, 2015).

در زمینه مرور مقالات، مفاهیم گردشگری ورزشی عمدتاً از منظر ورزش، گردشگری و گردشگری ورزشی بررسی شده است. تعداد مقالات در زمینه‌های دیگر مانند مدیریت عمومی، بازاریابی و اقتصاد بسیار محدود است. اهداف تحقیق و سؤالات آن‌ها پایه‌های مهمی برای انتخاب طراحی تحقیق هستند. طراحی‌های پژوهشی در مقالات مرور شده غالباً فاقد انسجام لازم بودند زیرا به اظهارات بدون پایه نظری وابسته بودند. طراحی کیفی ممکن است مناسب باشد چرا که زمینه نوظهور همکاری در گردشگری ورزشی نیاز به بررسی مفاهیم از طریق تعامل پژوهشگر و شرکت‌کنندگان دارد. با این حال، تنوع محدودی از طراحی‌های پژوهشی در ادبیات موجود

وجود دارد و پژوهش‌های آینده باید از روش‌های کمی و ترکیبی بیشتری استفاده کنند. تنها مطالعه کمی در این زمینه توسط Lin et al, (2022), Lee & Jan, (2019) انجام شده و به بررسی مقاصد و همکاری در گردشگری و گردشگری ورزشی پرداخته است؛ به طور کلی مطالعات نشان می‌دهد که هیچ مطالعه کمی درباره اثرات همکاری در گردشگری ورزشی موجود نیست و تحقیقات بیشتری برای پیشبرد این دانش و تولید نتایج معتبرتر نیاز است. علاوه بر غالب بودن پژوهش‌های کیفی، اکثر مقالات به جمع‌آوری داده‌ها از طریق مصاحبه و اسناد پرداخته‌اند. پژوهشگران از اطلاعات اسنادی استفاده کرده‌اند زیرا همکاری بین ورزش و گردشگری در این اسناد مشهود است. نتایج تحقیقات نشان داد، محققان در گردشگری ورزشی بر ادراک سیاست‌گذاران برای همکاری در گردشگری ورزشی، بازاریابی مشترک گردشگری ورزشی، توسعه سیاست‌های مشترک گردشگری ورزشی، ساختارهای سازمانی و موانع برای ارتباطات گردشگری ورزشی، تلاش‌های مشترک برای توسعه مراکز تفریحی ورزشی و همکاری در گردشگری ورزشی مبتنی بر رویدادهای بزرگ ورزشی، افزایش قابل توجهی در ادبیات گردشگری ورزشی دیده شده است که در آن محققان به دیدگاه‌های همکاری ذینفعان، موارد همکاری مبتنی بر منابع در گردشگری ورزشی، استراتژی‌های مشترک برای بهره‌برداری از فرصت‌های موجود در رویدادهای بزرگ در گردشگری ورزشی پرداختند.

یک چارچوب نظری در تحقیق، مبنایی برای انتخاب موضوع تحقیق، تنظیم سؤالات پژوهشی، ترکیب مرور ادبیات، طراحی تحقیق و برنامه‌ریزی برای ترکیب داده‌ها فراهم می‌کند، یک نظریه خوب تصویری واضح و دقیق از رویدادهای حوزه‌ای که قصد توضیح آن را دارد، ارائه می‌دهد (Grbich, 2012). با توجه به اینکه مقالات مرور شده از زمینه‌های علمی مختلف بودند، امکان استفاده از نظریه‌های مختلف وجود داشت؛ با این حال، استفاده محدود از چارچوب‌های نظری موجود در ادبیات مشاهده شد. همکاری در گردشگری ورزشی شامل مفاهیم متعدد، حوزه‌های متنوع، عوامل متعدد ذینفعان و رشته‌ها است (Park et al, 2021, Thomson et al, 2019). به منظور ارتقای درک از جنبه‌های ارتباطی، استفاده از نظریه‌های شبکه به عنوان چارچوبی برای بررسی پدیده‌های همکاری و ارتباطات میان ذینفعان گردشگری ورزشی می‌تواند مفید باشد. نظریه‌های شبکه امکان تحلیل ساختار روابط، میزان نفوذ و پیوندهای بین سازمان‌ها و ذینفعان مختلف را فراهم می‌کنند. در این راستا، می‌توان دو سطح ارتباطی را بررسی کرد: نخست، شبکه بین‌سازمانی که شامل همکاری بین نهادهای ورزشی، سازمان‌های گردشگری، دولت، شرکت‌های خصوصی و جامعه محلی است و می‌توان آن را بر اساس نظریه‌هایی مانند نظریه مبتنی بر منابع، نظریه ارتباطات و نظریه مدیریت استراتژیک تحلیل کرد. دوم، شبکه درون‌سازمانی که به تعاملات و همکاری‌های داخلی درون یک سازمان ورزشی یا گردشگری می‌پردازد و از دیدگاه‌هایی همچون ساختار مدیریت، مدیریت منابع و نظریه بازی قابل بررسی است (Abiola & Aina, 2020). علاوه بر این، مطالعات آینده می‌توانند به بررسی تأثیر شبکه‌های دیجیتال و رسانه‌های اجتماعی بر ارتباطات در گردشگری ورزشی بپردازند. نقش فناوری‌های نوین در بهبود همکاری بین ذینفعان، تقویت تعاملات میان گردشگران و مقاصد و ایجاد فرصت‌های بازاریابی هدفمند از دیگر موضوعاتی است که پرداختن به آن‌ها می‌تواند به توسعه دانش این حوزه کمک کند.

در گردشگری ورزشی، همکاری یا تلاش مشترک یک استراتژی ضروری است؛ زیرا توسعه این بازار تخصصی نیاز به ادغام خدمات متعدد از جمله فعالیت‌های بازاریابی، غذا، اقامت، حمل‌ونقل، ایمنی و رزرو بلیت دارد (Palang & Tippayawong, 2019). بسیاری از مقالات مرور شده نظرات و اظهارات کافی در مورد گردشگری ورزشی، رویدادهای ورزشی و شرایط بهره‌برداری از فرصت‌های گردشگری ورزشی ارائه دادند؛ این اظهارات و یافته‌های بدون نظریه حجم مقالات را افزایش می‌دهند اما نمی‌توانند به دانش موجود در زمینه همکاری در گردشگری ورزشی افزوده کنند (Grbich, 2012). برخی از مقالات هماهنگی در گردشگری ورزشی را فاکتور مناسب برای موفقیت و ارتباط با ذینفعان و مشارکت در گردشگری ورزشی می‌دانند؛ بر این اساس بیشتر همکاری‌های گردشگری ورزشی در سطوح سازمانی هستند و برای مدت زمان طولانی پایدار نمی‌مانند و مطالعات آینده می‌توانند بررسی کنند که چرا همکاری‌های سطح سازمانی پایدار نمی‌مانند و به طور جایگزین، آیا همکاری در سطح عملکرد می‌تواند استراتژی بهتری برای توسعه گردشگری ورزشی باشد (Wasche et al, 2017)؛ بر این اساس، ضروری است که مطالعات آینده به جای ارائه صرف اظهارات و

یافته‌های تجربی، از چارچوب‌های نظری معتبر و مدل‌های تحلیلی برای بررسی همکاری در گردشگری ورزشی بهره بگیرند. استفاده از نظریه‌هایی همچون نظریه شبکه، نظریه منابع، نظریه ذینفعان و نظریه بازی می‌تواند به درک بهتر سازوکارهای تعامل میان بازیگران مختلف این صنعت کمک کند. همچنین، توجه به بسترهای دیجیتال و فناوری‌های نوین، نظیر هوش مصنوعی، داده‌های کلان و پلتفرم‌های مدیریت یکپارچه، در تسهیل همکاری‌های بین‌سازمانی و مشارکت فعال‌تر ذینفعان مختلف، از دیگر ابعادی است که مطالعات آینده باید مورد بررسی قرار دهند. به‌کارگیری فناوری‌های نوین می‌تواند موجب افزایش بهره‌وری، کاهش هزینه‌ها و بهبود تجربه گردشگران ورزشی شده و در نهایت به توسعه پایدار این صنعت کمک کند.

ذینفعان بر توسعه، ادامه و موفقیت همکاری در گردشگری ورزشی تأثیر می‌گذارند. ذینفع هر گروه، فرد یا سازمانی است که بر فعالیت‌ها یا عملکردها تأثیر می‌گذارد یا تحت تأثیر آن‌ها قرار می‌گیرد (Kang & Svensson, 2019). سازمان‌های ورزشی و گردشگری به طور ذاتی با توسعه ورزش و گردشگری مرتبط هستند؛ تحقیقات انجام شده توسط (Kim et al (2015, Kennelly & Toohcy (2014) نشان داد که یک سازمان ورزشی بازیگر اصلی در همکاری در گردشگری ورزشی میان ذینفعان مختلف است. یک سازمان گردشگری رهبری و ابتکار عمل را در همکاری در گردشگری ورزشی به عهده می‌گیرد، زمانی که سازمان ورزشی بومی نباشد و سازمان گردشگری ارتباط بهتری با دولت داشته باشد (Wasche, 2015). دولت نیز نقش مهمی در توسعه گردشگری ورزشی ایفا می‌کند زیرا این یک مسئله ملی برای هر مقصد است. کمک‌های دولتی برای مزایده رویدادهای ورزشی، مقررات، همکاری، سیاست‌ها و تأمین مالی برای فعالیت‌های مربوط به گردشگری ورزشی با تمرکز بر ذینفعان (سازمان ورزشی، سازمان گردشگری و دولت) اهمیت دارد (Kang & Svensson, 2019). علاوه بر سازمان‌های ورزشی، سازمان‌های گردشگری و دولت، سایر ذینفعان مانند سرمایه‌گذاران بخش خصوصی، جوامع محلی، رسانه‌ها و حامیان مالی نیز نقش اساسی در توسعه گردشگری ورزشی ایفا می‌کنند. سرمایه‌گذاران خصوصی از طریق تأمین مالی پروژه‌های زیرساختی، احداث اماکن ورزشی و ایجاد امکانات رفاهی برای گردشگران، می‌توانند به رشد این صنعت کمک کنند. جوامع محلی نیز با مشارکت در برنامه‌های گردشگری، ارائه خدمات بومی و ترویج فرهنگ منطقه‌ای، تأثیر مستقیمی بر تجربه گردشگران و موفقیت رویدادهای ورزشی دارند؛ از سوی دیگر، رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی با پوشش گسترده رویدادهای ورزشی و ایجاد تعامل میان ورزشکاران، گردشگران و مقاصد گردشگری، نقش مهمی در افزایش آگاهی عمومی و جذب گردشگران دارند؛ در این راستا، سیاست‌گذاری‌های دقیق، تدوین استراتژی‌های بازاریابی مؤثر و توسعه همکاری‌های بین‌سازمانی، از جمله اقدامات ضروری برای ارتقای گردشگری ورزشی است.

به طور کلی، تحقیقات در مورد صنایع ورزشی و گردشگری، دولت، ارائه‌دهندگان اقامت، هتلداران و کمیته‌های سازماندهی رویدادهای ورزشی درباره نیاز به همکاری در توسعه گردشگری ورزشی ارائه می‌دهد. این مطالعه می‌تواند به اجراکنندگان گردشگری ورزشی کمک کند تا تلاش‌های خود را برای همکاری مؤثر و پایدار تسریع بخشند. همچنین، به سازمان‌های ورزشی و گردشگری کمک می‌کند تا به طور استراتژیک برنامه‌ریزی کنند و تصمیمات لازم را برای ذینفعان در همکاری‌های آینده گردشگری ورزشی اتخاذ نمایند.

در محدودیت‌های تحقیق می‌توان به این موارد اشاره کرد: با وجود استفاده از فرآیند سیستماتیک برای رسیدن به یافته‌ها و نتایج تحقیق، محدودیت‌های این مرور نظام‌مند باید مورد توجه قرار گیرد. به طور کلی، تنها مقالات علمی منتشر شده به زبان انگلیسی که مورد داوری قرار گرفته‌اند، در این مرور گنجانده شده‌اند و مقالات کنفرانس، کتاب‌ها و سایر منابع نادیده گرفته شده‌اند. همچنین، برخی مقالات ممکن است به دلیل روش جستجو و اصطلاحات انتخاب شده، از قلم افتاده باشند.

در بحث پیشنهادها، تحقیق می‌توان به این موارد اشاره کرد: با توجه به اینکه مقالات مرور شده از زمینه‌های علمی مختلف بودند، پیشنهاد می‌شود که مطالعاتی با رویکردهای میان‌رشته‌ای انجام شوند تا تأثیر ارتباطات دیجیتال، تبلیغات هدفمند و استراتژی‌های بازاریابی محتوایی بر جذب گردشگران ورزشی بررسی شود. همچنین، بررسی نقش ارتباطات بین ذینفعان (نظیر دولت، باشگاه‌های ورزشی، سازمان‌های گردشگری و جامعه محلی) در توسعه پایدار گردشگری ورزشی می‌تواند به درک بهتر سازوکارهای همکاری و

تعامل در این صنعت کمک کند؛ در گردشگری ورزشی، همکاری یا تلاش مشترک یک استراتژی ضروری است؛ بر این اساس، انجام تحقیقات تجربی و مطالعات موردی که به بررسی همکاری‌های موفق در رویدادهای ورزشی مختلف می‌پردازند، ضرورت دارد. چنین پژوهش‌هایی می‌توانند به توسعه دانش علمی این حوزه کمک کرده و راهکارهای عملی برای بهبود همکاری‌ها ارائه دهند. علاوه بر این، استفاده از مدل‌های نظری معتبر مانند نظریه شبکه، نظریه ذینفعان و نظریه منابع می‌تواند به تحلیل عمیق‌تر روابط میان بازیگران کلیدی گردشگری ورزشی کمک کند؛ با توجه به اهمیت ذینفعان مختلف در توسعه گردشگری ورزشی، انجام تحقیقات جامع در زمینه نقش و تأثیر هر یک از این گروه‌ها بر موفقیت رویدادهای ورزشی و صنعت گردشگری ضروری به نظر می‌رسد. به‌ویژه، بررسی مدل‌های همکاری میان بخش دولتی، خصوصی و جوامع محلی می‌تواند به تدوین سیاست‌های کارآمدتر و ایجاد یک اکوسیستم پایدار برای توسعه گردشگری ورزشی کمک کند. علاوه بر این، پیشنهاد می‌شود که مطالعات آینده به تأثیر فناوری‌های نوین و رسانه‌های دیجیتال بر افزایش تعامل ذینفعان و بهبود تجارب گردشگران ورزشی توجه ویژه‌ای داشته باشند؛ با توجه به اهمیت همکاری بین ذینفعان مختلف در توسعه گردشگری ورزشی، پیشنهاد می‌شود که مطالعات آینده به بررسی مدل‌های عملیاتی موفق در این زمینه بپردازند. به‌ویژه، تحلیل تجربیات کشورهایی که توانسته‌اند از طریق همکاری میان دولت، صنعت گردشگری و سازمان‌های ورزشی به توسعه پایدار دست یابند، می‌تواند چارچوبی مناسب برای برنامه‌ریزی استراتژیک سایر کشورها فراهم کند.

منابع

- Abiola Oke, E., & Aina, C.O. (2020). "Effect of online travel bookings and social media on tourism destination marketing in Nigeria". *Advanced Journal of Social Science*, 6 (1), 10-16; <https://doi.org/10.21467/ajss.6.1.10-16>
- Ayhan, C., Taşlı, T., Ozkok, F., Tatlı, H. (2020). "Land use suitability analysis of rural tourism activities: Yenice". *Turkey, Tourism Management*, 75-88; <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2019.07.003>
- Chen, Z., Li, S., Wu, Q., Wu, Z., & Xin, S. (2023). "The decision-making determinants of sport tourists: a meta-analysis". *Current Issues in Tourism*, 26 (12), 1894-1914; <https://doi.org/10.1080/13683500.2022.2077175>
- Dickson, T.J., Darcy, S., Walker, C.A. (2021). "A Case of Leveraging a Mega-Sport Event for a Sport Participation and Sport Tourism Legacy: A Prospective Longitudinal Case Study of Whistler Adaptive Sports". *Sustainability* 13 (1), 170; <https://doi.org/10.3390/su13010170>
- Fu, T. (2022). "Health monitoring and management system in platform sports tourism based on cell phones and internet of things". *Revista Brasileira de Medicina do Esporte*, 29, e2022_0151; https://doi.org/10.1590/1517-8692202329012022_0151
- Gibson, H. (2017). "Sport tourism and theory and other developments: Some reflections". *Journal of Sport & Tourism*, 21(2), 153-158; <https://doi.org/10.1080/14775085.2017.1319514>
- Gibson, H.J., Kaplanidou, K., & Kang, S.J. (2012). "Small-scale event sport tourism: A case study in sustainable tourism". *Sport management review*, 15 (2), 160-170; <https://doi.org/10.1016/j.smr.2011.08.013>
- Grbich, C. (2012). "Qualitative data analysis: An introduction". Thousand Oaks, CA: Sage
- Hinch, T., & Ito, E. (2018). "Sustainable sport tourism in Japan". *Tourism Planning & Development*, 15 (1), 96-101; <https://doi.org/10.1080/21568316.2017.1313773>
- Hu, M., Li, H., Song, H., Li, X., Law, R. (2022). "Tourism demand forecasting using tourist generated online review data". *Tourism Management*, 90 (13), 104490; <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2022.104490>
- Jeong, Y., Kim, S.K., Yu, J.G. (2021). "Examining the Process behind the Decision of Sports Fans to Attend Sports Matches at Stadiums amid the SARS-CoV-2 Pandemic: The Case of South Korea". *Sustainability*, 13 (6), 3403; <https://doi.org/10.3390/su13063403>
- Kang, S., Svensson, P.G. (2019). "Shared leadership in sport for development and peace: A conceptual framework of antecedents and outcomes". *Sport Management Review*, 22 (4), 464-476; <https://doi.org/10.1016/j.smr.2018.06.010>
- Kanwel, S., Lingqiang, Z., Asif, M., Hwang, J., Hussain, A., Jameel, A. (2019). "The influence of destination image on tourist loyalty and intention to visit: Testing a multiple mediation approach". *Sustainability*, 11 (22), 6401; <https://doi.org/10.3390/su11226401>

- Kennelly, M., Toohey, K. (2014). "Strategic alliances in sport tourism: National sport organisations and sport tour operators". *Sport Management Review*, 17 (4), 407-418; <https://doi.org/10.1016/j.smr.2014.01.001>
- Kim, W. Jun, H. Walker M. Drane, D. (2015). "Evaluating the perceived social impacts of hosting large-scale sport tourism events: Scale development and validation". *Tourism Management*, 48 (13), 21-32; <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2014.10.015>
- Lee, T.H., Jan, F.H. (2019). "Can community-based tourism contribute to sustainable development"? Evidence from residents' perceptions of the sustainability, 70, 368-380; <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2018.09.003>
- Lin, Y.-H.; Lee, C.-H.; Hong, C.-F.; Tung, Y.-T. (2022). "Marketing Strategy and Willingness to Pay for Sport Tourism in the Kinmen Marathon Event". 14(19), 12160; <https://doi.org/10.3390/su141912160>
- Morfoulaki, M., Myrovali, G., Kotoula, K. M., Karagiorgos, T., & Alexandris, K. (2023). "Sport tourism as driving force for destinations' sustainability". *Sustainability*, 15 (3), 2445; <https://doi.org/10.3390/su15032445>
- Narangajavana, Y., FiolMigue, J., Moliner, C.Á., María, T.R. (2017). "The influence of social media in creating expectations: An empirical study for a tourist destination". *Annals of Tourism Research*, 5 (65), 60-70; <https://doi.org/10.1016/j.annals.2017.05.002>
- Palang, D., Tippiyawong, K.Y. (2019). "Performance evaluation of tourism supply chain management: the case of Thailand". *Business Process Management Journal*. 25 (6), 1193-1207; <https://doi.org/10.1108/BPMJ-05-2017-0124>
- Park, E., Park, J., Hu, M. (2021). "Tourism demand forecasting with online news data mining". *Annals of Tourism Research*, 90, 103273; <https://doi.org/10.1016/j.annals.2021.103273>
- Quansah, T. K. (2024). New sports stadia for Africa? The impact of sportscape features on attendance intentions in sub-Saharan African club football. *European Sport Management Quarterly*, 24 (2), 404-427; <https://doi.org/10.1080/16184742.2022.2125549>
- Shi, L.Z., Li, X.D., Cao, R.F., Lei, M.M., & Zhang, X.L. (2020). "Research on sports tourism promoting sustainable development of coastal rural areas based on fuzzy Fault Tree". In *IOP conference series: earth and environmental science*, 546 (3), 032002; DOI 10.1088/1755-1315/546/3/032002
- Soyguden, A., Schneider, R., Barut, Y., Imamoglu, O. (2019). "Factors Affecting Stadium Attendance of Professional Football Club Supporters Baltic Journal of Sport and Health Sciences, 3(114). <https://doi.org/10.33607/bjshs.v3i114.806>
- Thomson, A., Cuskelly, G., Toohey, K., Kennelly, M., Burton, P., & Fredline, L. (2019). "Sport event legacy: A systematic quantitative review of literature". *Sport Management Review*, 22 (3), 295-321; <https://doi.org/10.1016/j.smr.2018.06.011>
- Tian, J., Deng, W., Yuan, J. (2023). "Evaluation of sports tourism competitiveness of urban agglomerations in Guangdong-Hong Kong-Macao Greater Bay Area". *Heliyon*, 9 (12), e22780; DOI: 10.1016/j.heliyon.2023.e22780
- United Nations World Tourism Organization. (2022). "Tourism Highlights World tourism organization".
- Vatsa, P. (2020). "Comovement amongst the demand for New Zealand tourism". *Annals of Tourism Research*, 83, 102965; <https://doi.org/10.1016/j.annals.2020.102965>
- Wanyonyi, L.N., Njoroge, J.M., & Otieno, R.J. (2021). "Challenges and opportunities to sustainable sport tourism events: Insights from an urban host city". *Journal of Tourism, Hospitality and Sports*, 5 (2), 40 - 55. DOI:10.7176/JTHS/55-0
- Wäsche, H. (2015). "Interorganizational cooperation in sport tourism: A social network analysis". *Sport Management Review*, 18 (4), 542-554; <https://doi.org/10.1016/j.smr.2015.01.003>
- Wäsche, H., Dickson, G., Woll, A., & Brandes, U. (2017). "Social network analysis in sport research: An emerging paradigm". *European Journal for Sport and Society*, 14 (2), 138-165; <https://doi.org/10.1080/16138171.2017.1318198>
- Xiang, Z., & Fesenmaier, D.R. (2017). "Big data analytics, tourism design and smart tourism". *Analytics in smart tourism design: concepts and methods*, 299-307. https://doi.org/10.1007/978-3-319-44263-1_17
- Zhou, B., Dong, Y., Yang, G., Hou, F., Hu, Z., Xu, S., & Ma, S. (2023). "A graph-attention based spatial-temporal learning framework for tourism demand forecasting". *Knowledge-Based Systems*, 263, 110275; <https://doi.org/10.1016/j.knsys.2023.110275>

